and foundation from the second half of the 19th century were discovered in the excavated area. The building was probably used for storage. The upper layers were levelling fill deposited in erecting the building and contained 17th–19th-century finds (Figs. 4–5). A layer of grey–brown earth, which, on the basis of the finds, can be dated to the 17th century, was uncovered under this layer in area 1. In area 2 this layer had been destroyed in erecting a later building. In both areas a layer of peaty earth without any finds except a bark lid (area 1) (Fig. 7) began below it. This layer shows that the site was marshy. Under the layer of peaty earth, sterile soil that consists of grey potter's clay began about 2 m below the ground surface.

Many sherds of household pottery and animal bones and a smaller number of stove tile sherds were collected at the excavation site. 3 coins, 17th-century shillings (Fig. 6) were discovered in the 17th-century cultural layer in area 1.

The investigation showed that the latest development that survived on the plot is from the second half of the 19th century. At that time a complex of storage – commercial buildings was erected at the site. The earlier 16th–18th-century residential homes were concentrated near the more important Tiltų street while the plot on Šaltkalvių street was used for storage.

Giedrė Piličiauskienė

Žvalgomieji tyrimai H. Manto g. 19

2007 m. liepos mėnesį UAB „Archeologiniai tyrimai" atliko žvalgomuosius tyrimus Klaipėdoje, sklype H. Manto g. 19 (1 pav.). 800 m^2 dydžio sklypas yra senamiesčio urbanistinėje zonoje (U16). Archeologinių tyrimų metu maždaug 170 m^2 dydžio teritoriją sklypo R dalyje užėmė dviejų aukštų pastatas, o likusi sklypo dalis buvo neužstatyta, tačiau paversta gretimame sklype vykstančių statybų aikštele. Šioje Klaipėdos vietoje sparčiai kyla nauji pastatai, bus užstatytas ir šis sklypas. Prieš pradedant statybos darbus sklype numatyta atlikti archeologinius žvalgomuosius tyrimus.

Pagal išlikusius senuosius miesto planus, dabartinės H. Manto g. V pakraštyje XVIII a. buvusios kelios sodybos, o priemiestis intensyviai kūrėsi tik XIX a. 1860 m. plane dabartinių S. Daukanto ir H. Manto g. sankryžos ŠV dalis bei H. Manto g. V pusė jau užstatytos. Ties Liepojos vartais (S. Daukanto ir H. Manto g. sankryža) yra buvusios nusikaltėlių kapinės, tačiau tiksli jų vieta nežinoma (žr. J. Tatoris, *Senoji Klaipėda. Urbanistinė raida ir architektūra iki 1939 metų,* V., 1994, p. 107). Anksčiau vykusių archeologinių tyrimų metu šioje Klaipėdos dalyje nepavyko aptikti XX a. nesuardyto kultūrinio sluoksnio ir ankstesnių nei XIX a. radinių. 2005 m. sklype H. Manto g. 31 žvalgymų metu aptikti tik XX a. sluoksniai (žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 475). Panašūs buvo ir 2006 m. Pievų Tako g. vykdytų žvalgomųjų tyrimų rezultatai (tyrėja I. Masiulienė).

Tyrimų metu buvo iškasti du 2x2 m dydžio šurfai. ***Šurfas 1*** buvo iškastas pailgo sklypo V gale. Jo vidurio koordinatės LKS 94 koordinačių sistemoje: X – 319564,98 ir Y – 6179433,17. Beveik iš karto po statybininkų užpilto betono sluoksniu šioje vietoje pasirodė lauko riedulių eilė – gyvenamojo pastato pamatai. Akmenys neskaldyti, buvo sukrauti bent dviem aukštais ir surišti gelsvos spalvos kalkių skiediniu. Mūro plotis – 40 cm. Akme-

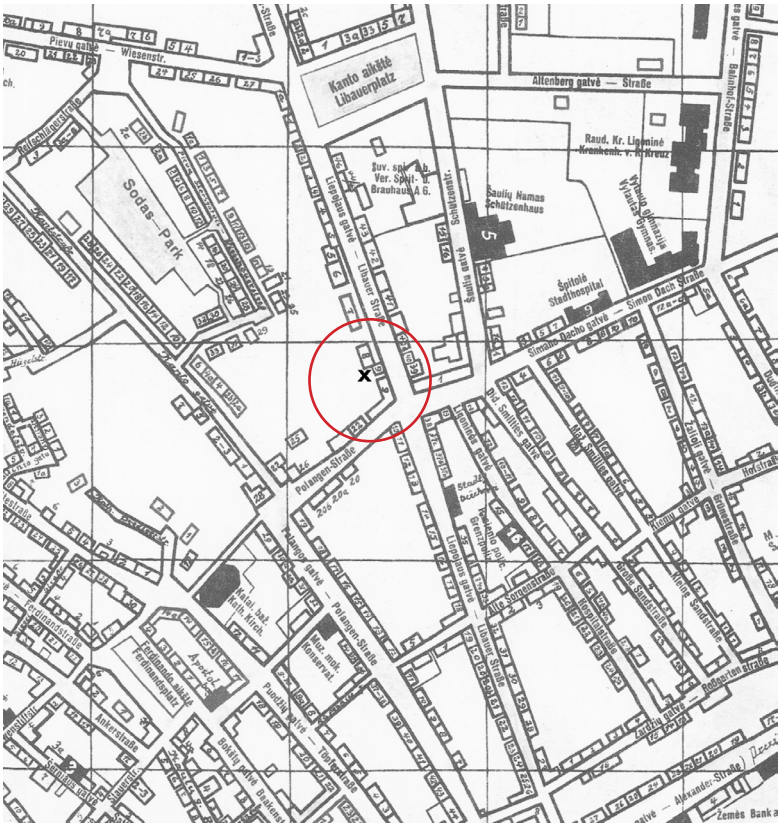

1 pav. Tyrimų vieta 1935 m. plane.

Fig. 1. The excavation site in the 1935 plan.

nų mūre buvo pavienių molio plytų nuolaužų. Dalis jų buvusios 12 cm pločio ir 7 cm storio. Šis statinys nepažymėtas 1935 m. M. Gelžinio parengtame Klaipėdos miesto plane – turbūt buvo pastatytas XVIII a. pabaigoje arba XIX a. Pamatų griovyje ir maždaug 60 cm storio juosvos žemės ir pilko smėlio kultūriniame sluoksnyje, buvusiame pamato griovio nepaliestoje šurfo V dalyje, aptikta nedaug radinių: karnizinio koklio fragmentas, buitinės keramikos, stiklinio butelio duženos. Giliau nei 1 m

2 pav. Šurfas 2. G. Piličiauskienės nuotr.

Fig. 2. The profile at test pit 2.

3 pav. Kaolino pypkių fragmentai.
G. Piličiauskienės nuotr.

Fig. 3. Fragments of Kaolin pipes.

gylyje buvusiuose juosvo humusingo ir rudo smėlio sluoksniuose radinių nebebuvo.

Šurfas 2 buvo iškastas sklypo R dalyje, arčiau H. Manto g. Jo vidurio koordinatės LKS 94 koordinačių sistemoje: X – 319583,07 ir Y – 6179434,40. Po asfalto ir XX a. griuvenų sluoksniais 60–85 cm gylyje atsidengė 20–30 cm storio intensyvus kultūrinis sluoksnis – rusvas ir pilkas smėlis (2 pav.). Nors rusvo ir pilko smėlio horizontai ryškiai skyrėsi vizualiai, tačiau juose buvo randami tų pačių daiktų fragmentai. Kultūriniame sluoksnyje rasta gyvulių kaulų (galvijų, kiaulės, avies / ožkos, vištos), kaolino pypkių, keraminių ir stiklinių indų fragmentų, geležinių vinių. Tarp indų fragmentų buvo žiesti ir glazūruoti dubenys, geometriniais ir augaliniais raštais puoštos porceliano ir fajanso lėkštės, nedideli puodeliai. Pypkės buvo atgabentos iš Rostino dirbtuvių Prūsijoje (užrašas „Rostin“), kurios pradėjo gamybą 1753 m. (3 pav.). Baltijos jūros uostuose Rostino pypkės paplito XVIII a. pabaigoje – XIX a.

Nedidelės apimties žvalgomieji tyrimai sklype H. Manto g. 19 parodė, kad archeologiniai kasinėjimai buvusiuose Klaipėdos priemiesčiuose gali suteikti įdomios informacijos naujųjų laikų miesto istorijai pažinti.

The field evaluation at H. Manto St. 19

In 2007 an evaluation was conducted on the plot at H. Manto St. 19, Klaipėda (Fig. 1). Two 2x2 m test pits were excavated on the 800 m^2 plot. The foundation of a residential home was discovered in test pit 1. An intense cultural layer was discovered at a depth of 60–85 cm in test pit 2. It contained kaolin pipes produced at the Rostin workshops in Prussia (now Roscin, Poland) (Fig. 3), household pottery, glass bottle shards, and iron nails. The finds date to the late 18th–19th century.